

පටිසඬබාවිපස්සනා (පළවෙනි කොටස)

05.10.2019 - ශ්‍රී ලංකාරාමය

නවසීලන්තය

සැම දෙනාටම තෙරුවන් සරණයි! මම මේ පින්වතුන්ට අද උදේ භාවනාවක් කියලා දුන්නා. ඒ භාවනාවේ එක ඇඳියක් හැටියට මම වචන කීපයක් කියලා දෙනවා. මේක හරි වටිනවා. මම ගාථාවක් කියලා දෙන්නම්. ඒ ගාථාව ඉස්සරවෙලා පාඩම් කරගන්න.

නමෝතස්ස හගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස.

නමෝතස්ස හගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස.

නමෝතස්ස හගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස.

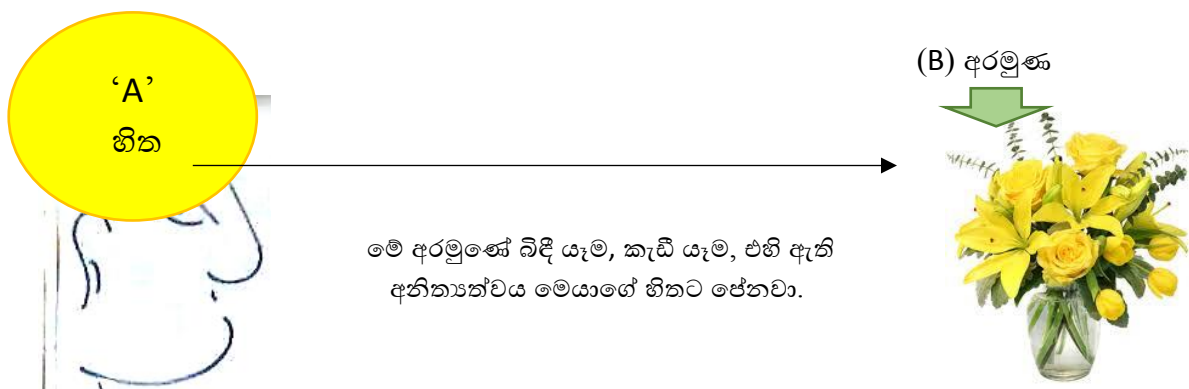
වත්ථුසඬකමනා වෙව - සඤ්ඤාය ව විවට්ඨනා

ආවජ්ජන බලඤ්චෙව - පටිසඬබා විපස්සනා

වත්ථුසඬකමනාව - වත්ථුව කියලා කියන්නේ මොකක් හරි ආරම්භයක්. ඒක රූපයක් වෙන්න පුළුවන් ශබ්දයක් වෙන්න පුළුවන් ගන්ධයක් හෝ රසයක් වෙන්න පුළුවන්, ස්පර්ශයක් වෙන්න පුළුවන්, ධර්ම මනසිකාරයක් වෙන්න පුළුවන්. එහෙම නැත්නම් රූප ධර්මයක් - වේදනා - සංඤා - සංඛාර - විඤ්ඤාණ හෝ කුමක් හෝ ධර්මයක් වෙන්න පුළුවන්. මේවාට තමයි වත්ථු ධර්මය, ආරම්භය ධර්මය කියලා කියන්නේ. භාවනාවේදී ඉස්සෙල්ලාම අපි කරන්නේ ඒ අරමුණේ තිබෙන්නා වූ බිඳී යෑම, ඒ අරමුණේ තිබෙන්නා වූ කැඩී යෑම, අරමුණේ තිබෙන්නා වූ නැති වී යෑම බලනවා. ඒක හිතීන් වටහා ගන්නවා.

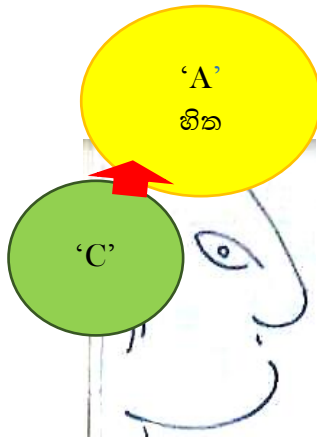
ඊට පස්සේ ඒ වැටහීම ඇති උනේ ඇයි කියලා බලනවා. ඒ වැටහීම ඇති උනේ හිතට. අරමුණක් තිබෙනවා, ඒ අරමුණේ කැඩී යෑමක්, බිඳී යෑමක්, දියාලු වී මැකී යෑමක් සිද්ධ වෙනවා. ඒ මැකී යෑම බිඳීයෑම දකින්නේ හිතකින්, නුවණකින්. නුවණ ඇති හිතට පෙනවා ආරම්භය වස්තුවේ බිඳී යෑම. ආරම්භයේ බිඳී යෑම දැකපු ගමන්ම ඒ අරමුණ බලපු හිත පැත්තට එනවා. ඉස්සෙල්ලා අපි බැලුවේ ආරම්භයයි. දැන් එනවා ආරම්භය බලපු හිත පැත්තට. ඒකට කියනවා වත්ථුසඬකමනය කියලා.

කෙනෙක් මොකක් හරි දෙයක් දිහා බලනවා. මෙයා මේ අරමුණ දෙස බලන්නේ සිතෙන්.



මේ ආරම්භය බිඳී ගිය වහාම ඒ ආරම්භයේ බිඳී යෑම දැක ගත්ත 'A' නම් වූ සිත දෙසට යොමුවෙනවා. ඉස්සර වෙලා සිතට ආරම්භය වෙලා තුබුණේ 'B' නම් වූ අරමුණයි. දෙවෙනි

අවස්ථාවේ සිතට අරමුණු වෙන්නේ ‘A’ නම් වූ සිතයි. මේ අවස්ථාවේ ‘B’ නම් වස්තුවෙන් ‘A’ නම් වූ අලුත් අරමුණ දෙසට සිත හැරෙනවා. මේකට කියනවා වත්පුස්සකමනය කියලා.



මේ අවස්ථාවේදී අරමුණේ බිඳී යෑම දැකපු සිත (A) දෙස බලන්නේ වෙනත් සිතකින් (C). එතකොට එයාට ජේතවා පළමු අරමුණ බලපු සිතත් (A) බිඳී යනවා කියලා. (A) නම් වූ සිතේ බිඳී යෑම දකින එකට කියනවා සඤ්ඤාය ව විවට්ටනා කියලා. මේක දකින්නේ දෙවෙනි අවස්ථාවේ. විවට්ටනා කියන්නේ පරිවර්තනය වෙනවා කියන එක.

(සඤ්ඤාය ව විවට්ටනා = සංඥාවේ වෙනස් වීම)

ඉස්සෙල්ලාම මලක් වැනි අරමුණක් මතක් වෙලා ඊළඟට මල් වත්තක් මතක් වෙලා ඊළඟට මල් වතු දහයක් මතක් වෙලා ඊට පස්සේ ඒවගේ තවත් මල් වතු තිබෙන suburb එකකුත් මතක් වෙලා ඊළඟට රටක් පළාතක් මතක් වෙලා මේවගේ ගොඩක් දුර ගිහිල්ලා ඊට පස්සේ ‘මම මොකක්ද මෙනෙහි කළේ’ කියලා බලන එකක් නොවෙයි මේ භාවනාව. මේකෙදී ඉතා ඉක්මනින්ම අරමුණ මෙනෙහි කළ සිත දකින්න ඕනෑ. නමුත් මුලින් මුලින් ටිකක් පරක්කු වෙනවා. ඒක ටික ටික වේගවත් කරන්න ඕනෑ. අරමුණ බලපු ගමන්ම අරමුණ දැකපු සිත දෙස බලන්න ඕනෑ. සද්දයක් ඇහුන ගමන්ම ‘මට සද්දයක් මේ සිතට ඇහුනා’ කියලා ඒ සද්දය හඳුනා ගත්ත සිත දෙසට යොමුවෙන්න වෙන්න ඕනෑ. රූපයක් දැක්ක ගමන්ම ‘මේ හිත රූපයක් දැක්කා’ කියලා ඒ සිත දෙස බලන්න ඕනෑ. මේ අරමුණු වල අනිත්‍යත්වය, බිඳී යෑම, ක්‍ෂය වීම දැකලා තමයි ඒ අරමුණු දැකපු සිත දෙසට යොමුවෙන්න ඕනෑ. එහෙම නොදැක එන්නේ නෑ. මේ විදියට ගොඩක් බලලා බලලා හොඳට ශක්ති සම්පන්න වෙලා ඉක්මනින් මේ සිත්වලට පැන ගන්න පුරුදු වෙන්න ඕනෑ.

බලන්න, ඔය තරහ වලට දූවන එක්කෙනෙකුට එක්තරා විනාඩි ගණනක් තුලදී දිවිය යුතු දුර ප්‍රමාණයක් තිබෙනවා. අපි හිතමු එයා ඒ දුර ප්‍රමාණය දූවන්න විනාඩි තුනක් ගන්නවා කියලා. එයා ඉස්සෙල්ලාම පුරුදුවෙන කොට ඒ දුර ප්‍රමාණය විනාඩි තුනකින් දූවන්න බෑ. ඒක නිසා එයා ඉස්සෙල්ලා විනාඩි දහයේ ඒවා පහළොවේ ඒවා දූවලා දූවලා වේගය හදාගන්නවා. ඊට පස්සේ විනාඩි නමයට විනාඩි අට වගේ ඔහොම ඔහොම වෙලාව අඩු කර ගන්නවා. ඊට පස්සේ වේගය ඉතාමත් වැඩි කරලා විනාඩි තුනකදී දූවන්න පුරුදු වෙනවා. ඒවගේ ලොකු ලොකු දේවල් වල අනිත්‍යත්වය බලලා බලලා මෙනෙහි කරලා ඊට පස්සේ තමයි මේ අවස්ථාවට එන්න ඕනෑ. ඒකට කියනවා කෙටියෙන් බලනවා කියලා. මෙන්න මේ විදියට බලලා මෙනෙහි කරලා දැකලා sharp උනහම ඒ හුරුව නිසා ඇතිවෙනවා ආවර්ජන බලය කියලා එකක්. ඒ කියන්නේ යම්දෙයක් දැකපු ගමන්ම ඒ දැකපු හිත දැනගන්න පුළුවන්. සද්දයක් ඇහුන ගමන්ම ඒ ඇහිවිට හිත දැනගන්න පුළුවන්. මේ වගේ ඉතා ඉක්මනට බාහිර තිබෙන රූපාරම්භයක් දැනුනාද ඒ අරමුණ දැනගත්ත හිතට පැනගන්න පුළුවන් ශක්තියක් ඇතිවෙනවා. මේ වගේ දැන ගන්න පුළුවන්, ඒ හිත බලාගන්න පුළුවන් ගතියට කියනවා ආවර්ජන බලය කියලා. උදා: ‘B’ නම් වූ අරමුණේ බිඳී යෑම දැක ගත්ත ‘A’ නම් වූ සිතේ බිඳී යෑමත්, කැඩී යෑමත් දැක ගන්න හැකි වීම.

- කෙනෙක් ආරම්භණයක් දැක්කා, ඒ ආරම්භණයේ බිඳී යෑම දැක්කා
- ඊළඟට ඒ ආරම්භණයේ බිඳී යෑම දැකපු හිත දැක්කා
- ඒ සිතේ තිබෙන බිඳී යෑම දැක ගන්න වේගවත් උනා. ඒ වේගවත් වීම හදා ගත්තා. මේ විදියට බලලා බලලා යම්කිසි කෙනෙක් ළඟ මේ බැලීමේ වේගය තිබෙනවා නම් ඒ වගේ හැකියාවක් හදාගත්ත හිතකට, ඒ වගේ අරමුණකින් අරමුණ දැක්ක හිත පැත්තට පැන ගන්න පුළුවන් හිතකට, ඒ කියන්නා වූ මනසිකාර ශක්තියට කියනවා ආවජ්ජන බලය කියලා.

1. වත්පුසඛකමනය 2. සඤ්ඤාය ව විවට්ටනා 3. ආවජ්ජන බලය කියන කරුණු තුන කරන්න පුළුවන් යමක් තිබෙනවා නම් ඒකට කියනවා පටිසංඛා විපස්සනාව කියලා.

මේක පුරුදු කරන්න ඕනෑ. මේ භාවනාව, ධර්ම කැඩී බිඳී යන විදිය බලන්නා වූ හඬගානුපස්සනාවට අයිති කොටසක්.

පළවෙනි අවස්ථාවේදී (B) නමැති ආරම්භණය අරමුණක් වෙනවා. දෙවෙනි අවස්ථාවේදී ඒ අරමුණ බලපු හිත (A) අරමුණ වෙනවා. මේ අවස්ථාවට කියනවා විපස්සනාවේ ඉහළ තැනක් කියලා.

අපි මේ කොටුවෙලා ඉන්නේ හේතු-ඵල තිබෙන තැනක. ආධ්‍යාත්මික වශයෙනුත් හේතු-ඵල බාහිර වශයෙනුත් හේතු-ඵල. ආධ්‍යාත්මික වශයෙන් තිබෙන හේතු-ඵල ධර්ම තමයි අපේ ශරීරය, අපේ ජීවිතිය, අපේ හිත. මේ ධර්ම ‘හේතු-ඵල’ හැටියට තමයි ක්‍රියාත්මක වෙන්නේ. ඒ අතර බාහිර සම්බන්ධයක් තිබෙනවා ඉන්ද්‍රිය බද්ධ සහ අනිත්ද්‍රිය බද්ධ කියලා. ඒ කියන්නේ සවිඤ්ඤාණක අවිඤ්ඤාණක වස්තු. ඒ බාහිර දේවල් අපි මේ ආයතන හරහා සම්බන්ධ කරගන්නවා. අපි අපේ ගැනම විතරක් හිතනවා නොවෙයි බාහිර දේවලුත් සම්බන්ධ කරගන්නවා. ගෙවල් දොරවල් ගස් කොළං අවිඤ්ඤාණක වස්තු විදියට සම්බන්ධ කරගන්නවා. සවිඤ්ඤාණක වස්තු හැටියට ඉන්ද්‍රිය බද්ධ සත්වයෝ පුද්ගලයෝ ගැන අපි හිතනවා මෙනෙහි කරනවා. මේ විදියට ලෝකයත් එක්ක බද්ධ වෙලා හේතු ධර්ම ඇතුළු තමයි ඉන්නේ. මේ හේතු-ඵල ධර්ම වල ඉන්නතාක් කල් තිබෙන්නේ පීඩනය සහ දුක. ඇත්ත වශයෙන්ම මේක මායාවක්.

අපි ගිය පාර කිව්වා මුහුදට ගියහම වැලි වලින් හදන අලියෙක් ගැන. වැලිවලින් අලියෙක් හදලා සමහරු පින්තූරත් ගන්නවා. යම්කිසි කෙනෙක් එහෙම වැලිවලින් රූපයක් හැදුවම ඒ හැඩය නිසා අපිට එන්නේ අලියෙක් කියන අදහස. වැලිගොඩ වශයෙන් තිබෙන තාක් කල් ඒක ලොටෝ ගහන්න කවුරුවත් යන්නේ නෑ. වැලි ගොඩ අලියෙක් හැටියට පෙනුනහම තමයි එතැනට යන්නේ සහ ලොටෝ ගහන්නේ. අපි හිතමු යම්කිසි කෙනෙක් ඔහොම වැලි වලින් අලියෙක් හදලා ඒ වැලි අලියත් එක්ක ලොටෝ ගහනවා. කවුරුහරි ඇවිල්ලා ඒ වැලි අලියට පයින් ගහනවා. එතකොට ඒක කැඩිලා යනවා. එතකොට ඒ කරපු එක්කෙනත් එක්ක රණ්ඩුවක් හැදෙනවා, විවාදයක් හැදෙනවා. ඇයි ඒ වැලි වලින් හදපු අලියට පයින් ගව්වහම ඒවගේ ප්‍රශ්නයක් ඇතිවෙන්නේ? ඒ වැලි ටික මුහුදට අයිති ටිකක්. රණ්ඩු හැදෙන්න හේතුව තමයි වැලි, වැලි වශයෙන් තිබෙනකොට ප්‍රශ්නයක් නෑ, ඒක පාගාගෙන යනවා. ඒ පාගාගෙන යන ටිකකට තමයි පයින් ගැහුවේ. හැබැයි ඒ පයින් ගැහුව හැඩය වැලි වශයෙන් තිබුණත් ඒ වැලි හැඩයට අලි සංඥාව කවලා තිබුණා. ඒ ප්‍රශ්නය තමයි ආවේ. එහෙම නැතුව, ඒ අලියෙක් හදන්නේ නැතුව නිකං වැලි තුබුණා නම් ඒ රණ්ඩුව මත හේදය කවදාකවත් ඇති වෙන්නේ නෑ. ඒවගේ තමයි අපි මේ හේතු-ඵල ධර්ම වලට, රූප එක්කාසුවකට වේදනා සංඥා එක්කාසුවකට සංඛාර විඤ්ඤාණ එක්කාසුවට සත්ව සංඥාවක් ඇදලා තිබෙනවා. මේ ඔක්කෝම තිබෙන්නේ ඒ වැලි වගේ තිබෙන්නා වූ රූප කොටස් වේදනා කොටස්.

අපි මෙහෙම හිතමු, සුනාමියට අහුවෙලා මැරීවිච කට්ටිය තනි තනියම මැරුණා නම් පාරට දාන්න වැලි වෙනම ගේන්න වෙනවා. මැරුණාට සතුටුවෙන එකක්වත් දුක් වෙන එකවත් නොවෙයි මේකේ තිබෙන්නේ මේක මේ ස්වභාවය තේරුම් ගැනීම සඳහායි. සිය දෙනෙක් මැරුණා නම් පෙරහැරවල් සියක්, වැලි ට්‍රැක්ටර් සියක්, පෙට්ටි සියක්. හැබැයි ඒ අය ඔක්කෝම සුනාමියට අහුඋනා, මැරීලා ගියා. එතකොට ඒ පෙරහැරවලත් නෑ පෙට්ටිත් නෑ එක වලේ එකට වැළලුවා. ඒ වගේ ස්වභාවයක් ඇති උනා. ඊට පස්සේ අපේ ගමේ එක්කෙනා කියලා තනි කරලා ගත්තේ නෑ. ඒක එක මස් පොදියක් උනා. ඊට පස්සේ හැම එක්කෙනාම ඒකට පිළිකුල් කළා. අපේ මරණේ දෙන්න කියලා කවුරුවත් රණ්ඩු කළේ නෑ. ඔන්න ඔය වගේ තමයි මේ කියන්නා වූ නාම ධර්ම වලට රූප ධර්ම වලට සත්ව සංඥාව තිබෙන තාක්කල් අපේ ප්‍රශ්නය ඉතුරු වෙනවා.

අර වැලි වලින් හදාපු අලියා අලියෙක් හැටියට ඉන්න තාක් කල් තමයි ප්‍රශ්නය තිබුණේ. ඒක කඩලා දැමීමයින් පස්සේ මිනිස්සු ඒකෙ උඩින් යනවා, ඒ වැලි පාගාගෙන යනවා, එතැන වාඩි වෙනවා, හිටගෙන ඉන්නවා, මොකක්වත් ප්‍රශ්නයක් නෑ. අන්න ඒ වගේ මේ හේතු-ඵල ධර්ම වල කොටුවෙලා හිර වෙලා ඉන්න තාක් කල් අපිට අනන්ත දුක් ඇතිවෙනවා. අපි මේ දුකක ඉන්නේ ඒකයි. මේ චිත්ත පරම්පරාව රූප වලට සම්බන්ධ වෙච්ඡා සම්බන්ධ වෙච්ඡා විඳි විඳි කොච්චර කාලයක් මේකේ ඇවිල්ලා තිබෙනවාද. තවමත් අපි යන්නේ ඒ හේතු-ඵල ධර්ම වලම තමයි. නාම ධර්ම ජේළියයි, රූප ධර්ම ජේළියයි. නාම රූප ධර්ම වලට අපි අහුවෙලා හිරවෙලා තිබෙන්නේ. නිවන් අවබෝධ උනහම අපිට නාමත් එකක්වත් නෑ රූපත් එකක්වත් නෑ. රහතන්වහන්සේ පිරිනිවන් පෑවහම රහතන්වහන්සේගේ නාම රූප ධර්ම ටික නිකම්ම නිකම් නැති වෙලා යනවා. සෘතුප් රූප ටික විතරක් පොළොවට එක්කාපු වෙනවා. ඒකත් ධාතු ස්වභාවය වශයෙන් තිබ්ලා පස්සේ නැති වෙලා යනවා. අනිත් සියුම් රූප ටික ඔක්කොම ඒ වෙලාවට අතුරුදහන් වෙලා නැතිවෙලා සිඳී යනවා.

මේ සියලුම ප්‍රශ්න, දුක් කන්දරාව අපිට තිබෙන්නේ මේ නාම රූප දෙක අල්ලාගෙන ඉන්නතාක් කල්. මේ නාම රූප දෙකට හැඩ වැඩ දීපු නිසා. මේ නාම රූප දෙකට එක එක පින්තූර හදාගෙන ලොකු පොඩි වශයෙන් නම් ගස්සාගෙන තිබෙන ප්‍රශ්න නිසා තමයි අපි ගොඩක් දුක් විදින්නේ.

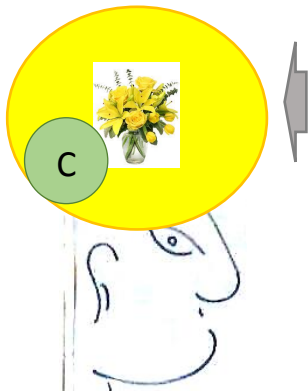
දැන් මේ පටිසංඛා විපස්සනාව සුතමය වශයෙන් තේරුම් ගන්නත් ඕනෑ, චිත්තාමය වශයෙන් දැනගන්නත් ඕනෑ, භාවනාමය වශයෙන් පුරුදු කරලා මෙනෙහි කරලා විදර්ශනා භාවනා කරලා ඇතිකර ගන්නත් ඕනෑ. දැන් මේ කියපු කාරණා ටික හිතේ වදිනවා, ඒක තමයි සුතමය ඥානය. ඊට පස්සේ මේ පින්වතුන් ඒක මෙහෙම වෙනවා කියලා කරුණු කාරණා ඇතුළු හිතනවා. ඒක චිත්තාමයයි. නමුත් අත්විඳීම් වශයෙන් යෝනිසෝමනසිකාරයෙන් සිහියෙන් නුවණින් ධර්මයට ගිහිල්ලා බැලීම භාවනා මනසිකාරයයි. අපිට අවශ්‍ය වෙන්නේ භාවනා මනසිකාරයයි, භාවනා ප්‍රඥාවයි.

දැන් තවත් ගාථාවක් කියලා දෙන්නම්.

ආරම්භං අත්චයෙන - උභො එකච්චස්ථා
නිරොධෙ අධිමුක්තත්තා - වයලක්ඛණ විපස්සනා.

අත්චයෙන කියලා කියන්නේ ‘ක්‍රමයකට’ කියන එකයි. ඒ කියන්නේ method එකක්. අපි ඉස්සෙල්ලා කපා කළේ වර්තමාන සිද්ධියක් ගැන. වර්තමානයේ ‘දකින දේ’ ‘හිතන දේ’ හිතන ‘හිත’ ඒ විදියට බලනවා. අතීතයේ කොහොමද උනේ අනාගතයේ කොහොමද වෙන්නේ කියලා ඒ ගැන මොකක්වත් ඒ ගාථාවේ කියන්නේ නෑ.

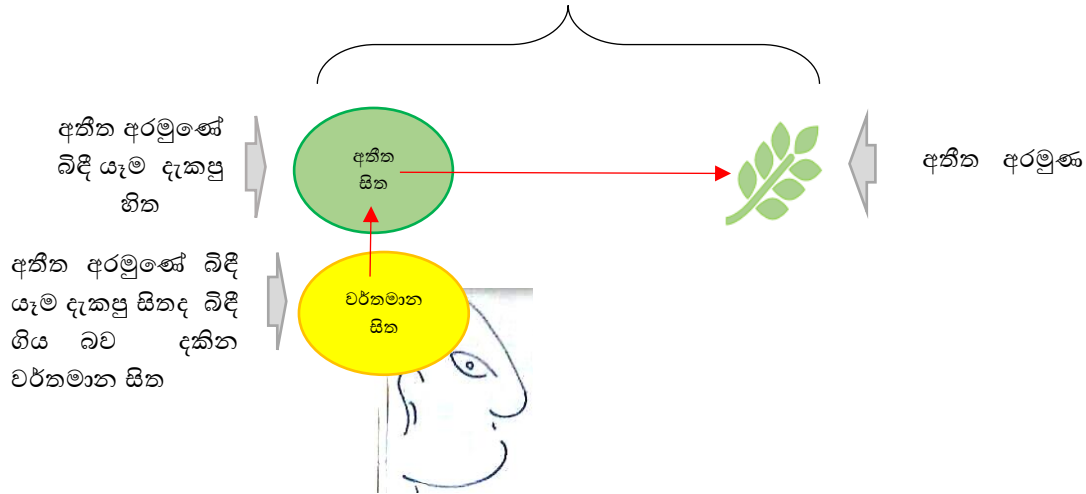
මේ ගාථාවෙන් කියන්නේ වෙන එකක්. පළමුවෙන්ම තිබෙන්නේ ආරම්භක අන්වයෙන කියලා. අර ඉස්සෙල්ලා වර්තමානයේ දැකපු සිද්ධිය හොඳට ප්‍රකටයි. මනසිකාරය නිසා ඒ සිද්ධිය සක් සුදක් සේ හොඳට පේනවා, වැටහෙනවා, දැනෙනවා. එතකොට ඒ අනුසාරයෙන් ඒ විදියටම බලන්න ඕනෑ, ‘අතීතයේත් ඒ කාරණය ඒ විදියයි, අනාගතයටත් මේ සිද්ධිය මේ විදියයි’ කියලා. උභෝ එකවචන්ථනා කියලා කියන්නේ ඒකයි. ‘අතීතයේදීත් යම්කිසි අරමුණක් අරමුණු උනානම් ඒ අරමුණත්, අරමුණ දැකපු සිතත් නැති උනා, අනාගතයේදීත් යම්කිසි හිතකින් අරමුණක් දැන ගන්නවා නම් ඒ අරමුණත් නැති වෙනවා සහ අරමුණ බලපු හිතත් නැති වෙනවා’ කියලා අනාගතයේදී පහළ වෙන දේවල් වල quality එක දැනගන්නේ සහ අතීතයේ පහළ වූ දේවල් වල ගතිය දැනගන්නේ මෙන්න මේ බැලීමේ ක්‍රමයෙන්. ආරම්භක අන්වයෙන කියලා කියන්නේ මේ බැලීමේ ක්‍රමයෙන් මේ බැලීමේ හුරුවෙන් තමයි මේක අතීතයේ උනේ කොහොමද, අනාගතයේ වෙන්නේ කොහොමද කියලා අපි තේරුම් ගන්නේ. ‘උභෝ’ කියලා කියන්නේ අතීතයයි අනාගතයයි. මේ දෙක වර්තමානයේ බලපු විදියට හසුරුවන්නේ ඒ නුවණින්.



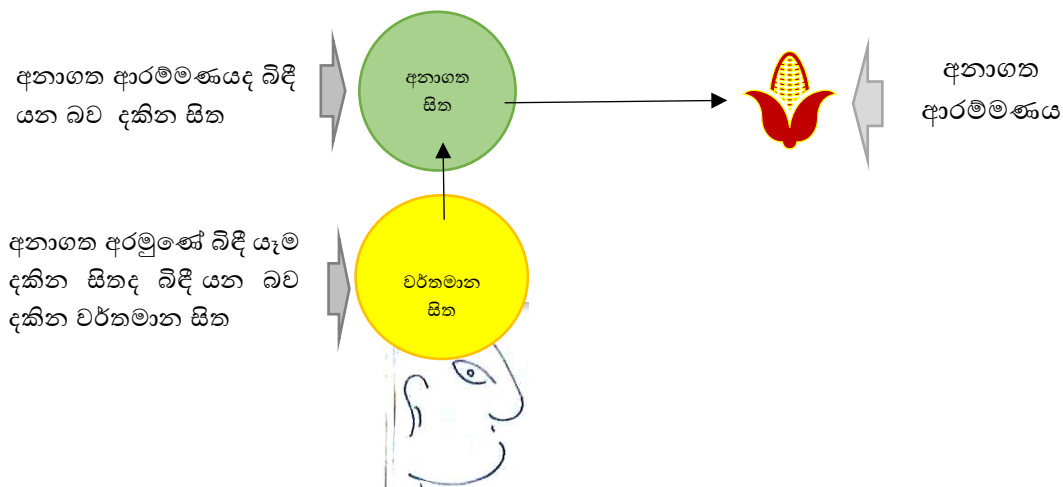
ඉස්සෙල්ලා දැකපු අරමුණේ බිඳී යෑම ගැනත් ඒ අරමුණ දැකපු ‘C’ නම් වූ සිතෙහි බිඳී යෑම ගැනත් මෙයාට මතකයක් තිබෙනවා. ඒ බිඳී යෑම දැකීම පිළිබඳ හුරුවක් මෙයාට දැන් තිබෙනවා.

ඒ හුරුවෙන් මෙයා අතීත අරමුණක් බලනවා. අතීතයේදී යම්කිසි දෙයක් සිද්ධ උනාද ඒක බලන සිතක් තිබුණා. ඒ අරමුණත් බිඳී ගියා, ඒ අරමුණ දැකපු සිතත් බිඳී ගියා කියලා මෙයා බලනවා.

‘අතීතයේ දැකපු අරමුණත් බිඳී ගියා, ඒ අරමුණ දැකපු හිතත් අතීතයේ බිඳී ගියේ මේ විදියටයි’ කියලා මෙයා දැන ගන්නේ වර්තමානය සාධක කරගෙන. ඒකනිසා තමයි කියන්නේ ‘ආරම්භය අන්වයෙන’ කියලා. වර්තමාන ආරම්භය තේරුම් ගැනීමේ පිහිටෙන් තමයි අතීතයට ගිහිල්ලා එයා මේක බලන්නේ.



ඊළඟට අනාගත අරමුණ



මේ කෙනා වර්තමාන ආරම්භය දැක්කා. ඒක බිඳී යනබවත් දැක්කා. ඊළඟට වර්තමාන අරමුණේ බිඳී යෑම දැකපු සිතද බිඳී යනබව දැක්කා. එතැන බිඳී යෑම් දෙකක් මෙයා දැක්කා. ඊළඟට ඒ අනුසාරයෙන් අතීත අරමුණත් මේ විදියටම බිඳී ගියා කියලා තේරුම් ගත්තා. එතකොට බිඳී යෑම් තුනයි. ඒ අතීත අරමුණ දැකපු සිතත් ඒ ආකාරයටම බිඳී ගියා කියලා මෙයා තේරුම් ගන්නවා. එතකොට බිඳී යෑම් සියල්ල හතරයි. අනාගතය දෙස බැලුවහමත් අනාගත අරමුණත් මේ විදියටම බිඳී යන බව මෙයා බලනවා. ඒවගේම ඒ අනාගත අරමුණ බිඳී යන බව දකින සිතත් බිඳී යන බව බලනවා. දැන් මේ ස්ථාන හයකම මෙයා බලන්නේ බිඳී යෑම, කඩා වැටීම, නැති වී යෑම.

අතීතයේ දේවලුත් මේ විදියට බිඳිලා ගියා, අනාගතයේ දේවලුත් බිඳිලා යනවා කියලා මෙයා දැන ගන්නේ වර්තමානයෙන්. වර්තමානය ආධාර කරගෙන තමයි එයා අතීත අනාගත දෙක බැලුවේ. හැම

තැනම මෙයා දැන් බලන්නේ බිඳී යෑම, කැඩී යෑම, නිරුද්ධ වීම, විනාස වී යෑම. ඒක නිසා මෙයාට වැඩි පුර පේන්නේ බිඳී යෑම. අන්න ඒකනිසා තමයි කියන්නේ නිරොධෙ අධිමුත්තත්තා කියලා. මෙතැන නිරෝධය කියලා කියන්නේ නිවන නොවෙයි, අරමුණු වල බිඳී යෑමයි.

1. ආරම්භණ අන්වයෙන
2. උභො එකවචන්ටනා
3. නිරොධෙ අධිමුත්තත්තා යන කාරණා එකතු වූ තැනට කියනවා වයලක්ඛණ විපස්සනාව කියලා.

දැන් බලන්න, මේ හැම තැනම දකින්නේ වැය වීම, නැති වීම, ඒක නිසා මේකට වයලක්ඛණ විපස්සනාව කියලා කියනවා.

නිවන් මග කියලා එකක් තිබෙනවා. ඇත්තම කියනවා නම් ඒ නිවන් මගේ තිබෙන්නේ දුකක්. ඒක දන්නේ නැතුව හිටියොත් ඊටත් වඩා දුකක්. මෙහෙම හිතන්න බලන්න. සිල් ගන්න එකයි භාවනා කරන එකයි දෙකම හොඳයි. නමුත් හිතලා බලන්න භාවනාවට වාඩි උන ගමන්ම ඒ භාවනා ලකුණු නිමිති එන්නේ නෑ. ඒක තමයි ඇත්ත. භාවනාව හොඳ උනාට මේ භාවනා කර්මය කරන්න, ඒකට උත්සාහ කරන්න, උත්සාහ කරලා ගොඩ වෙන්න තිබෙන අමාරුකම නිසාම ඒකෙ තිබෙනවා අමුතු දුකක්. ඒක නොකරත් බෑ. ඒක මාර්ගය. පොඩ්ඩක් සමාධියක් ඇති උනහම කවුරුහරි කපා කළොත් ඒක කඩා වැටෙනවා. එළියේ පැත්තේ වැඩ කළොත් පටිසය පහළ වෙනවා. මේවා දුක් ගොඩවල්. අනිත් ඒවාට සාපේක්ෂව බැලුවහම මේක නරක නෑ. නමුත් මේකේ යනකොට තිබෙන්නේ දුකක්. අපි දැන් ඉන්නෙත් දුකක. ගෙදරද පාරේද හැම තැනම පිරිලා තිබෙන්නේ දුක. ඒ දුකෙන් නිදහස් වෙලා යන්න තිබෙන මාර්ගය තිබෙන්නෙත් දුක අස්සෙමයි.

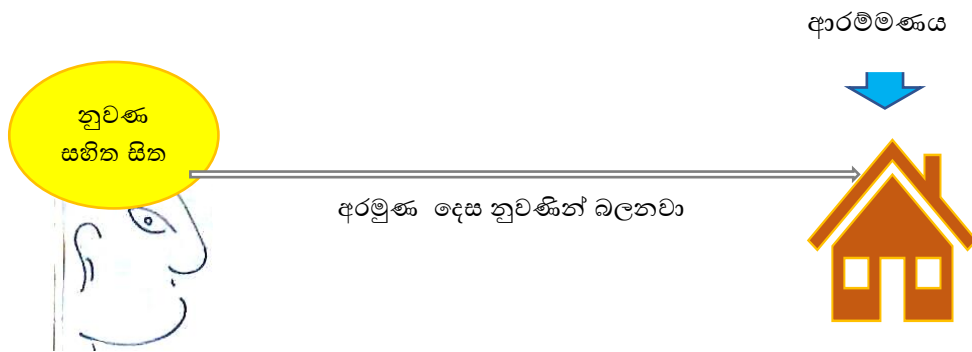
මහා ව්‍යාන්තරයක් තිබෙනවා. ඒකෙ අලි කොටි වලස්සු ඉන්නවා. ඒක මහා බයානක තැනක්. මනුස්සයෙක් ඕකේ අතරම වෙනවා. එයාට නිදහස් තැනක් තිබෙන්නේ කැලෑවෙන් එළියේ. මෙයාට එළියට යන්න පාරක් තිබෙනවා. එයාට නිදහස් වීම සඳහා යන්න තිබෙන පාර වැටිලා තිබෙන්නේත් කැලේ අස්සෙන්මයි. කැලේ අස්සෙන්ම ගිහිල්ලා ඕනෑ එළියට යන්න. ඒවගේ හේතු-ඵල ධර්මය අස්සේ, මේ දුක්ඛය අස්සේ අපි හිරවෙලා විඳිනවා. මේකෙන් මිදිලා යන්න තිබෙන මාර්ගය තිබෙන්නේත් ඒකෙ අස්සෙමයි. ඒක නිසා මේක මහා පුදුමම දෙයක්. දැන් බුදුරජාණන්වහන්සේත් අවුරුදු හයක් දුෂ්කරක්‍රියා කළා. එහෙම ගිහිල්ලා තමයි මාර්ගය හොයා ගත්තේ.

බණ දේශනා කිරීම, බණ ඇසීම නිවන් මාර්ගයක්. ඒ උනාට බණ ඇසීමත් බණ දේශනා කිරීමත් නිකම්ම කරන්න බෑ. ඒකට ගැඹුරු වින්තනයක් තිබෙන්න ඕනෑ. දේශනා කරන කෙනා ඒක ගලපලා දේශනා කරන්න ඕනෑ සහ බොරු නැතුව කියන්න ඕනෑ. ඒක හරි අමාරුයි. ඊළඟට අහන එක්කෙනා තේරෙන්න අහගෙන ඉන්න ඕනෑ. ඒකත් හරි අමාරුයි. අනිත් එක ඔක්කොම ධාරණය කරගන්නත් බෑ, ඒක හරි අමාරුයි. මේ තමයි දුක්ඛ සත්‍යය. හැම වෙලාවේම මාර්ගය වහන්න තමයි බලන්නේ. අද කොච්චර රහත් වෙන්න බණ කිව්වත් හෙට උදේ වෙනකොට ඒක අමතක වෙලා. හැම වෙලාවේම මිදී යන පාර වහලා තිබෙන්නේ. ඒක නිසා මේ නිවන් මාර්ගය තිබෙන්නේ දුක ඇතුළෙමයි.

පුග්ගය - ස්වාමීන්වහන්ස පටිසංඛා කියන ඒකෙ තේරුම මොකක්ද?

පිළිතුර - පටිසංඛා කියලා කියන්නේ නුවණින් බලනවා - නුවණින් හිතනවා කියන එකයි.

කෙනෙක් අරමුණක් දෙස නුවණින් බලනවා.



මෙයා ඒ අරමුණ

- 1) අනිත්‍ය වශයෙන් බලනවා
- 2) දුක්ඛ වශයෙන් බලනවා
- 3) අනාත්ම වශයෙන් බලනවා

එයාට තේරෙනවා ඒ වස්තුවේ අනිත්‍ය බවක් තිබෙනවා, දුක්ඛ තිබෙනවා, අනාත්මයක් තිබෙනවා කියලා. මේකත් එකතරා විදියක විපස්සනාවක්. ඒකට කියනවා අනිච්චතො අනුපස්සති = අනිත්‍ය වශයෙන් විදර්ශනා කරනවා කියලා. එයා දුක්ඛ වශයෙන් විදර්ශනා කරනවා. අනාත්ම වශයෙන් විදර්ශනා කරනවා.

මෙයාට මේ ගෙය ඉස්සරවෙලා තදින් හිතට වැදිව්ව තැනක්. 'මගේ' කියලා ගත්ත එකක්. 'මට අයිතියි' කියලා ගත්ත එකක්. 'මමයි මේකේ අයිති කාරයා' කියලා ගත්ත එකක්. එයා මේ ගෙය සම්බන්ධයෙන් ගොඩක් සංකල්ප ඇති කරලා තිබෙනවා. 'ගෙය නිසා මාව පිළිගනියි, ගෙය නිසා මට සැපයක් එයි' කියලා ගොඩක් සංකල්ප හදලා විඳවලා තිබෙනවා. ඒක නිසා දැන් මේ හිත ඒ ගෙදර තිබෙන අසාරත්වය මෙනෙහි කරනවා. ඒ ගෙය නිසා ඇතිවෙව්ව දුක් ඔක්කෝම මෙනෙහි කරනවා. 'ගෙයත්' අනාත්මයි 'හිතත්' අනාත්මයි කියලා මෙනෙහි කරනවා.

- 1) මෙයා මෙහෙම මෙනෙහි කරගෙන යනකොට ඒ ගෙය පිළිබඳව තිබුණ රස විඳීම නැතිවෙනවා. ඒකට කියනවා නිබ්බිදානුපස්සනාව කියලා.
- 2) ඊළඟට එයාගේ හිතේ ඒ ගෙය පිළිබඳව ඇලීමක් බැඳීමක් නෑ. ඒකට කියනවා විරාගානුපස්සනාව කියලා.
- 3) අනිත් එක තමයි අනාගතයේදී මේ වගේ ගෙයක් මට හම්බ වේවා කියලා පතන්නේ නෑ. ඒකට කියනවා නිරෝධානු පස්සනාව කියලා.
- 4) ඊළඟට මෙයා සම්පූර්ණයෙන්ම මේකෙන් නිදහස් වෙනවා. ගෙය පිළිබඳ සියලුම සම්බන්ධතාවයන් මෙයා අතහරිනවා. ඒකට කියනවා පටිනිස්සග්ග කියලා.

දැන් මෙතැන ගොඩවල් දෙකක් තිබෙනවා. අනිත්‍යය වශයෙන් - දුක්ඛ වශයෙන් - අනාත්ම වශයෙන් එක ගොඩක් තිබෙනවා.

ඊට පස්සේ නිබ්බිදාව - විරාගය - නිරෝධය - පටිනිස්සග්ග කියලා තව ගොඩක් තිබෙනවා.

හොඳයි, මේකේ ඉතිරි ටික පස්සේ කියලා දෙන්නම්. සැම දෙනාටම ධර්ම අවබෝධය නිර්වාණ අවබෝධය මේ තුළින් සිද්ධ වේවා! කියලා මෙමුත්‍රියෙන් ආශීර්වාද කරනවා.

සාධු! සාධු! සාධු!



ඉහත සඳහන් ධර්ම දේශනාව
අති පුජ්‍ය හන්තේ ජිනාලංකාර ස්වාමීන්වහන්සේ විසින් දේශිතයි.